

Això no hi ha qui ho entengui

Hölderlin

Aquest és el més gran poeta del romanticisme alemany, encara que hagi estat poc divulgat a Catalunya: Riba va fer versions excel·lents d'una tria de poemes seus, i altres traductors, com Manuel Carbone, han donat a la llengua catalana els seus *Himnes*, les *Elegies*, *L'arxipèlag* i altres coses. Però no és un poeta fàcil, i ja sabem que Catalunya sempre ha preuat la poesia d'arrels populars, ja sigui pel tema o per les formes estròfiques triades.

Avui volem parlar dels inicis de la carrera literària de Hölderlin. Un dia de l'any 1794 aquest poeta del regne de Suàbia va passar a veure el seu amic i mentor Friedrich Schiller, a Weimar, on també residia el tan celebrat, des de feia temps, Johann Wolfgang von Goethe. Hölderlin acabava de publicar a la revista *Thalia* un esbós del que després seria la seva única novel·la, *Hiperió o l'eremita a Grècia* (té dues traduccions al català), i ho comentava amb l'editor de la revista, el mateix Schiller, que n'estava satisfet.

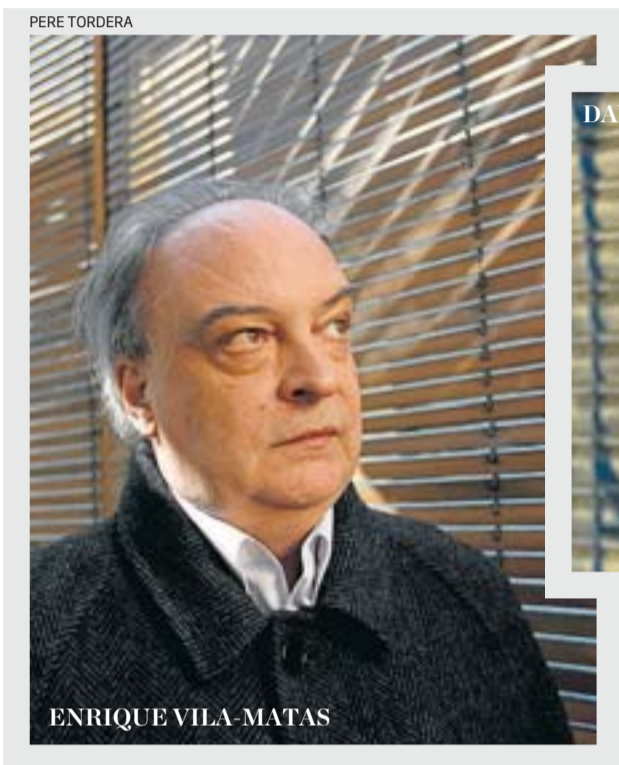
Amb aquestes, va presentar-se un home corpulent i molt segur de si mateix, al qual Schiller va atansar la revista sense dir-li que l'autor d'aquell esbós de novel·la era el jove que es trobava en aquella mateixa habitació. L'home apersonat i soberb va donar un cop d'ull a aquelles pàgines –cosa de mig minut– i va llançar despectivament la revista damunt una taula, com volent dir: "Això no val res". Ja sabem fins a quin punt pot afectar una persona jove sentir-se menyspreat quan comença una carrera literària.

Però la cosa no va acabar aquí. El pitjor va ser que aquell home se'n va anar, després Hölderlin també es va acomiadar de Schiller, i va fer cap a una de les tavernes en què, com era tradicional a l'època, es reunien els estudiants d'una o altra facultat. Llavors, en preguntar-li al poeta on havia passat la tarda, aquest va dir que havia anat a visitar Schiller. "Home! –van dir-li els seus companys d'estudis– Però si aquesta tarda també ha passat a veure'l el gran Goethe!"

WIKIMEDIA

Hölderlin no va saber quina cara posar. Però el fet és que aquell dia va començar la seva carrera d'escriptor solitari i de poeta gens preocupat per una fama que Goethe, en un dir Jesús, li havia manllevat per uns quants decennis. L'any 1806 Hölderlin va perdre el seny –sense que això fos culpa de Goethe– i va morir molt més tard, el 1843, sense escriure gairebé res més. Però enmig de la seva follia sempre va sentir-se gombolat per aquella publicació que el gran, el majestuós, Goethe havia menyspreat tants anys abans. ♦♦

PERE TORDERA

ENRIQUE VILA-MATAS

FRANCESC MELCION

DAVID NEL·LO

MICHEL HOUELLEBECQ

F. MELCION

Persones que no volen ser res, escoles on no s'aprèn gaire i coses que no s'entenen gens

Vet aquí un nen que tenia clar què (no) volia ser de gran

En Quim és un nen que de gran no vol ser res. Campa al seu aire i no deixa que ningú li organitzi la vida. Quan acaba l'escola secundària, continua amb la mateixa ambició: "No vull fer res perquè no vull ser res". Els pares estan amoïnats per l'absència d'objectius del seu fill. Fins que troben la solució en forma d'uns caríssims estudis de No Fer Res en una escola siberiana. "No facis absolutament res, em sents?, que per això t'hi enviem, a Sibèria!", li diuen els familiars que l'acomiaten a l'aeroport.

Quim, el nen que no volia ser res és un llibre de David Nel·lo, amb il·lustracions de Jordi Vila Delclòs, publicat per Arcàdia dins la col·lecció de literatura infantil *La meva arcàdia*. És un cant a la llibertat de decidir, a seure al volant del propi futur, a ser un mateix per damunt de tot, a no abaratir els somnis.

La formació ideal per arribar a ser uns zeros a l'esquerra

L'Escola de No Fer Res recreada per David Nel·lo recorda molt l'Institut Benjamenta descrit pel suís Robert Walser a la novel·la *Jakob von Gun-*

ten (Quaderns Crema, 1999). "Aquí s'aprèn molt poc, falta personal docent i nosaltres, els nois de l'Institut Benjamenta, mai arribarem a ser res, és a dir que el dia de demà serem tots gent molt modesta i subordinada", llegim a l'arrencada del llibre, escrit a Berlín el 1909. A l'Institut Benjamenta es limiten a inculcar als alumnes paciència i obediència, dues qualitats ideals per arribar a ser uns perfectes zeros a l'esquerra. Jakob, *alter ego* de Walser, és l'alumne que relata en forma de monòleg interior el dia a dia en aquest institut, un dia a dia que esdevé un camí de renúncia personal.

Sí, en efecte: jo també vaig arribar a l'obra de Walser gràcies a Enrique Vila-Matas, que el cita constantment, l'inclou a la nòmina d'autors Bartleby i el té, crec, entre els seus herois morals. El primer cop que Vila-Matas va llegir *Jakob von Gunten*, n'hi va quedar gravada una frase que repeteix sovint: "Aquí venim a aprendre, però no aprenem res". Una metàfora devastadora.

Jakob (o Robert Walser, que va estudiar en una escola de criats similar a la que retrata) sospira per no ser ningú, per passar desapercebut, per ser insignificant de portes enfora. La influència d'aquesta novel·la en la literatura del segle XX no és menyspreable: l'obra de Walser va captivar Kafka. El 2009 Toni Casares en va fer una adaptació teatral titulada *Aquí s'aprèn poca cosa*.

Per què ens fascinen els llibres i pel·lícules que no entenem?

Escriu Enrique Vila-Matas en un article a *El País* que "la fascinació que tenim per fragments inintel·ligibles de llibres i pel·lícules potser prové de la sospita que diuen la veritat sobre el que serà el nostre somni etern". Confessa que ell se sent atret per allò que no entén: "Si ho entenc, ho abandono corrents". Diu que la primavera del 1963 anava cada tarda al cine Savoy a veure una mateixa pel·lícula d'Alain Resnais, amb el risc que en algun moment pogués arribar a entendre-la. Per sort, va guanyar la foscor: "Vint cops la vaig veure i vint cops no la vaig entendre".

M'empasso dos cops, no pas vint, la magnífica entrevista que va fer la periodista Anna Guitart a Michel Houellebecq al nou programa *Tria 33*. L'autor francès sosté que els escriptors no han de ser gaire ambiciosos intel·lectualment i que no han d'aspirar a entendre les raons d'allò que expliquen. "Si vols comprendre les coses abans de parlar-ne, no en parlaràs –raona Houellebecq–. Has d'acceptar parlar de coses que no entens i que no saps per què passen. Jo sóc un observador, sóc aquí per descriure el que passa. Saber-ne el perquè és la feina d'uns altres". ♦♦